

STEPHEN
KING

UPORIŠTE
TREĆI DEO

Preveo Goran Skrobonja

alnari
PUBLISHING

Beograd, 2010.

KNJIGA III

UPORIŠTE

7. SEPTEMBAR 1990 – 10. JANUAR 1991.

*Ova je zemlja tvoja
Ova je zemlja moja,
od Kalifornije
do Njujorškog ostrva
od šuma sekvoja,
do voda Meksičkog zaliva,
ova zemlja je stvorena i za tebe i za mene.*

– VUDI GATRI

„Hej, Ďubrose, ťta je matora Semplova rekla kad si joj zapalio ček od penzije?“

– KARLI JEJTS

*Kad padne noć
I svud bude mrak
Tako da vidimo samo mesečev sjaj
Neću se bojati
Sve dok si uz mene ti.*

– BEN I. KING

61 Mračnjak je postavio straže duž cele istočne granice Oregona. Najveća postaja bila je u Ontariju, gde me-
đudržavni auto-put broj 80 ulazi iz Ajdaha; tamo je bilo njih šestorica, smeštenih u prikolici velikog kamiona „piterbilt“. Bili su tamo već duže od nedelju dana i sve vreme igrali poker sa ulozima od dvadeset i pedeset dolara, beskorisnim koliko i novac iz „Monopola“. Jedan je vodio sa gotovo šezdeset hiljada dolara, dok je drugi – čovek čija je radnička plata u svetu pre zara-ze iznosila oko deset hiljada dolara godišnje – imao više od četrdeset somića u kanti.

Kiša je padala gotovo cele sedmice i nervoza u prikolici je rasla. Došli su iz Portlanda i hteli su da se tamo vrate. O klinu je visila moćna radio-stanica iz koje se nije čulo ništa osim atmosferskih smetnji. Čekali su da im radio javi tri jednostavne reči: *Vratite se kući*. To bi značilo da je neko drugi uhvatio čoveka za kojim su tragali.

Čovek za kojim su tragali imao je sedamdesetak godina i bio je dežmekast i proćelav. Nosio je naočari i vozio plavo-belo vozilo sa pogonom na sva četiri točka, „džip“ ili „internešenel harvester“. Trebalo je da ga ubiju na licu mesta.

Bili su nervozni i dosađivali su se – novitet pokera u visoke uloge sa pravim novcem iščileo je pre dva dana, čak i za najtuplje među njima – ali još im nije bilo dovoljno dosadno da se na svoju

ruku zapute u Portland. Naređenja su dobijali od Šetača lično, i čak i kad ih je obuzela psihoza zbog boravka u prikolici pošto je započela kiša, strah od *njega* je preostao. Ako zajebu stvar, a on za to sazna, neka im je bog u pomoći.

I tako su sedeli, igrali karte i na smenu osmatrali kroz prorez napravljen u čeličnom zidu prikolice. Međudržavni auto-put broj 80 bio je pust pod otupljujućom, neprekidnom kišom. Ali ako se „skaut“ bude pojavio, biće primećen... i zaustavljen.

„To je špijun druge strane“, rekao im je Šetač sa tim užasnim ke-zom na naboranom licu. Niko od njih nije znao da kaže zbog čega je to bilo toliko užasno, ali kad god bi se okrenuo prema njima, osetili bi da im se krv pretvara u vrelu paradajz-čorbu u venama. „On je špijun i mogli bismo da ga dočekamo raširenih ruku, poka-žemo mu sve i vratimo im ga bez ikakvih problema. Ali ja ga želim. Želim ih oboje. I poslaćemo njihove glave natrag preko planina pre prvog snega. Neka se time bave cele zime.“ A onda se grohotom nasmejao pred ljudima koje je okupio u jednoj od sala za sastanke u Portlandskom građanskom centru. Uzvratili su mu osmesima, ali njihovi su osmesi bili hladni i nelagodni. Naglas su i mogli da čestitaju jedni drugima što su odabrani za tako odgovoran zadatak, ali u sebi, želeli su da te zadovoljne, grozne oči kao u lasice budu upravljene u bilo koga drugog, samo ne u *njih*.

Postojala je još jedna velika stražarska postaja južno od Ontar-ija, kod Šivila. Tu su bila četiri muškarca u maloj kući nedaleko od međunarodnog auto-puta broj 95, koji vijuga prema pustinji Alvord, njenom čudnom stenju i tamnim, mrzovoljnim jarugama.

U ostalim postajama bila su po dvojica ljudi, i takvih postaja je bilo tačno dvanaest, od gradića Flore, odmah kraj drumu broj 3 i manje od sto kilometara od granice sa Vašingtonom, pa skroz dole do Makdermita, na granici između Oregona i Nevade.

Starac u plavo-belom vozilu sa pogonom na sva četiri točka. Uputstva za sve stražare bila su ista: *Ubijte ga, ali ne pucajte mu*

u glavu. Iznad njegove Adamove jabučice nije smelo biti ni krvi ni modrice.

„Ne želim da vraćam kući oštećenu robu“, kazao im je Rendi Fleg, coknuo i zacerekao se tim užasnim grohotom.

Severnu granicu između Oregona i Ajdaha čini Zmijska reka. Ako biste pošli Zmijskom rekom od Ontarija, gde su njih šestorica sedeli u svom „piterbiltu“ i kartali se u bezvredan novac, na kraju biste došli na pljuvomet od Koperfilda. Zmijska reka tamo pravi petlju koju geolozi nazivaju jarmom, dok je u blizini Koperfilda Zmijska reka presečena branom po imenu Jaram. A sedmog dana septembra, dok su Stju Redman i njegova grupa tabanali po autostradi br. 6 u Koloradu, više od hiljadu šeststo kilometara jugoistočno odatle, Bobi Teri je sedeo u koperfildskoj piljarnici sa gomilom stripova kraj sebe i pitao se u kakvom je stanju brana Jaram, kao i jesu li vratnice ustave ostale otvorene ili zatvorene. Napolju se kraj prodavnice pružao oregonski auto-put br. 86.

On i njegov partner Dejv Roberts (koji je sada spavao u stanu na spratu), potanko su raspravljali o brani. Kiša je padala cele nedelje. Vodostaj Zmijske reke bio je visok. Šta ako stara brana Jaram popusti? Neće valjati. Zid vode munjevito bi zapljusnuo Koperfild i stari drugari Bobi Teri i Dejv Roberts mogli bi da završe u Tihom okeanu. Pričali su o tome da treba da odu do brane i potraže napukline, ali se na kraju jednostavno nisu usudili. Flegova naređenja bila su nedvosmislena: Ostanite skriveni.

Dejv je napomenuo kako bi Fleg mogao da se nalazi *bilo gde*. On je bio veliki putnik i već su se širile priče o tome kako ume najednom da se pojavi u kakvom zabitom gradiću gde samo desetak ljudi popravlja električne vodove ili prikuplja naoružanje iz vojnog skladišta. *Stvorio* bi se tamo kao duh. Samo što je to bio iskeženi crni duh u prašnjavim čizmama izlizanih potpetica. Ponekad je bio sam, a ponekad je s njim bio i Lojd Henrejd, za volanom onog ogromnog „dajmlera“, crnog kao mrtvačka kola i isto toliko dugačkog. Ponekad je hodao. U jednom trenutku ga nije

bilo, a već u sledećem jeste. Mogao je jednog dana da se nalazi u El-Eju (ili se tako makar pričalo) da bi se već sutradan pojavio u Bojziju ... pešice.

Ali kao što je Dejv takođe napomenuo, čak ni Fleg nije mogao da bude istovremeno na šest različitih mesta. Jedan od njih bi mogao da se stušti do te proklete brane, pogleda i stušti se natrag. Izgledi su bili hiljadu prema jedan u njihovu korist.

Dobro, ti to uradi, rekao mu je Bobi Teri. Imaš moju dozvolu. Ali Dejv je to odbio sa nelagodnim kežom. Jer Fleg je nekako *znao* šta se dešava, sve i da se ne bi pojavio niotkuda. Neki su pričali kako ima natprirodnu moć nad grabljivcima iz životinjskog carstva. Jedna žena po imenu Rouz Kingmen tvrdila je da je videla kako je pucnuo prstima jatu vrana na telefonskoj žici, a one su mu dolepršale na ramena, tako je rekla ta Rouz Kingmen, i potom dodala da su graktale: „Fleg... Fleg... Fleg...“ bez kraja i konca.

On je znao da je *to* naprosto smešno. Kreteni su mogli da veruju u to, ali Dolores, majka Bobija Terija, nije nikada odgajala kretenne. On je znao kako nastaju takve priče, kako narastaju na putu od usta koja govore i ušiju koje slušaju. I sa koliko je zadovoljstva mračnjak mogao takve priče da podstiče.

Ali od tih priča ipak ga je prožimao mali atavistički drhtaj, kao da se u srži svake od njih nalazilo zrnce istine. Neki su govorili kako on može da doziva vukove, ili da svojim duhom ispuni mačje telo. Jedan čovek u Portlandu tvrdio je kako on nosi lasicu, pekana ili nešto još skrivenije u tom otrcanom izviđačkom rancu koji je secao dok je hodao. Gluposti, sve do jedne. Ali... šta ako ipak *može* da razgovara sa životinjama, kao neki đavolski Doktor Dulitl? I šta ako on ili Dejv odu da pogledaju tu prokletu branu i time neposredno prekrše *njegova* naređenja, pa ih neko vidi?

Neposlušnost se kažnjavala razapinjanjem na krst.

Bobi Teri je ionako pretpostavljao da se ta stara brana neće srušiti.

Izbacio je cigaretu iz paklice „kenta“ na stolu i pripalio je, namrštvivši se zbog njenog suvog, vrelog ukusa. Još šest meseci i nijedna posrana cigareta neće više moći da se puši. Možda je i bolje tako. Te prokletinje ionako donose samo smrt.

Uzdahnua je i uzeo sledeći strip sa gomile. Neku smešnu bezvezariju s naslovom *Tinejdžerske mutirane nindža kornjače*. Nindža kornjače su navodno bile „heroji niotkuda“. Zavrljačio je Rafaela, Donatela i njihove tupave drugare na drugu stranu prodavnice, a strip u kom su se nalazili dolepršao je do registar-kase i sleteo povrh nje kao šator. Zbog stvari kao što su tinejdžerske mutirane nindža kornjače, pomislio je on, čoveku dođe da pomisli kako je dobro što je svet uništen.

Uzeo je sledeći, *Betmena* – e to je već bio junak u kog je makar mogao da poveruje – i baš dok je okretao prvu stranu, video je kako ispred vrata prolazi plavi „skaut“ prema zapadu. Njegove velike gume podizale su blatnjave mlazeve kišnice.

Bobi Teri je zurio otvorenih usta tamo gde je vozilo upravo prošlo. Nije mogao da poveruje da je vozilo za kojim su svi tragali upravo prošlo kraj njegovog stražarskog mesta. Zapravo, duboko u sebi sumnjao je kako je čitav taj posrani zadatak bio puka izmišljotina.

Pojurio je prema ulaznim vratima i otvorio ih trzajem ruke. Istrčao je na pločnik, i dalje sa sveskom *Betmena* u ruci. Možda je to bila samo halucinacija. Razmišljanje o Flegu svakoga je moglo navesti da halucinira.

Ali nije bilo tako. Ugledao je načas „skautov“ krov dok se ovaj spuštao niz sledeći breg i napuštao grad. Onda je pojurio natrag kroz pustu piljarnicu, dozivajući Dejva iz sveg glasa.

Sudija je smrknuto držao upravljač i pokušavao da se pravi kako ne postoji artritis, a sve i da postoji, da ga on nema, a sve i da ga ima, da mu ovaj nikada ne smeta po vlažnom vremenu. Nije pokušao

da ide dalje od toga zato što je kiša bila činjenica, nepobitna činjenica kako bi to rekao njegov otac, i nije bilo druge nade osim planine po imenu Nada.

Ni sa ostatkom fantazije nije odmicao mnogo dalje.

Vozio je kroz kišu prethodna tri dana. Ona bi ponekad posustala u rominjanje, ali uglavnom je to manje-više bio čist i težak pljusak. To je *takođe* bila nepobitna činjenica. Drumove je na nekim mestima gotovo odnela voda i sledećeg proleća većina njih biće potpuno neprohodna. Mnogo se puta već zahvalio bogu zbog „skauta“ za vreme ove male ekspedicije.

Prva tri dana, dok se probijao međudržavnim auto-putem broj 80, došao je do uverenja da neće stići do Zapadne obale pre 2000. godine ako ne siđe na sekundarne puteve. Međudržavni auto-put je u dugim deonicama bio potpuno pust, a tu i tamo je „skaut“ mogao da se provlači između zaglavljenih vozila u drugoj brzini, ali previše je čest morao da kači montirani čekrk za zadnji branik drugih kola i skida ih sa puta kako bi sebi otvorio rupu dovoljno veliku da se kroz nju provuče.

Kod Rolinsa mu se smučilo. Skrenuo je severozapadno na međudržavni auto-put broj 287, zaobišao Basen Velike raseline i dva dana kampovao u severozapadnom ćošku Vajominga, istočno od Jeloustouna. Tu su drumovi bili gotovo sasvim prazni. Prolazak kroz Vajoming i istočni Ajdaho bio je zastrašujuće, košmarno iskustvo. Nikada ne bi pomislio da osećaj smrti može tako teško da se navali na praznu zemlju, niti na njegovu dušu. Ali bio je prisutan – kao zloćudna nepomičnost pod tim nepreglednim zapadnim nebom, kuda su nekada tumarali jeleni i kuće na točkovima. Smrt je bila tamo u telefonskim banderama koje su se srušile i niko ih nije popravio; bila je tamo u hladnom miru varoši punih iščekivanja dok je prolazio skautom kroz njih: u Lejmontu, Madi Gepu, Džefri Sitiju, Lenderu, Krauhartu.

Njegova samoća je rasla sa spoznajom razmera praznine, s upijanjem osećaja smrti. Bio je sve sigurniji da nikada više neće videti Slobodnu zonu Bolder, niti ljude koji tamo žive – Freni, Lusi,

malog Laudera, Nika Androsa. Počeo je da pomišlja da zna kako se Kain osećao kad ga je Bog prognao u zemlju Nod.

Samo što je ta zemlja bila istočno od Raja.

Sudija se sada nalazio na zapadu.

Osetio je to najsnažnije dok je prelazio granicu između Vajominga i Ajdaha. Ušao je u Ajdaho preko prevoja Targi i zaustavio se kraj puta da nešto prezalogaji. Nije se čulo ništa osim mrzovoljnog žubora nadošle vode u obližnjem potoku i čudnog struganja koje ga je podsetilo na zvuk zemlje u šarkama na vratima. Gore je nebo počelo da liči na krljušt skuše. Spremale su se padavine, a sa njima i artritis. Njegov artritis je dotad bio prilično miran, uprkos fizičkom naporu, dugim satima vožnje...

...i *odakle*, do đavola, dopire to struganje?

Kada je završio s jelom, uzeo je svog „garanda“ iz „skauta“ i sišao do izletišta kraj potoka – bilo bi to prijatno mesto za obed samo da je vreme bilo lepše. Tamo se nalazio šumarak sa nekoliko stolova između stabala. A sa jednog drveta, nogu gotovo do samog tla, visio je obešeni čovek, groteskno nakrivljene glave; meso su mu gotovo sasvim isključivale ptice. To struganje i škripanje poticalo je od konopca koji se klizao tamo-amo po grani preko koje je bio prebačen. Bio je gotovo sasvim iskrzan.

Tako je shvatio da je dospeo na zapad.

Tog popodneva, oko četiri sata, prve kapi snebivljivo su pale na vetrobran „skauta“. Otad nije prestalo da pada.

Dva dana kasnije stigao je do But Sitija i prsti i kolena su ga toliko boleli da je napravio čitav dan pauze, zavukavši se u motelsku sobu. Opružen na motelskom krevetu u posvemašnjoj tišini, sa peškirimama omotanim oko šaka i kolena, dok je čitao Lapamovo *Pravo i društvene klase*, sudija Faris je izgledao kao neka čudna kombinacija Drevnog Mornara i čoveka preživelog iz Veli Fordža.*

* Selo u jugoistočnoj Pensilvaniji na reci Šujkil severozapadno od Filadelfije. Tamo je bio glavni štab kontinentalne vojske pod komandom Džordža Vašingtona od decembra 1777. do juna 1778, za vreme Američke revolucije. Tamo su izuzetno teški vremenski uslovi izazvali velike patnje i rasprostranjene bolesti. (Prim. prev.)

Snabdevši se obilato aspirinom i rakijom, nastavio je dalje, tražujući strpljivo za sporednim putevima, sa pogonom skauta na sva četiri točka, i brektavo se probijao kroz blato oko olupina umesto da koristi čekrke kad god je to mogao da izbegne, kako bi sebe poštedeo savijanja i istezanja neophodnog da bi njime rukovao. To nije bilo uvek moguće. Dok se petog septembra, pre dva dana, približavao planinama Salmon River, morao je da zakači veliki telefonski kamion *Kontela* i vuče ga unazad preko dva kilometra dok nije pronašao mesto gde se zemljište spuštalo s jedne strane, pa je tamo mogao da sruči prokletinju u reku kojoj nije ni imena znao.

U noći četvrtog septembra, dan pre *Kontelovog* kamiona i tri dana pre nego što ga je Bobi Teri video kako prolazi kroz Koperfield, on je kampovao u Nju Medouzu i tamo se dogodilo nešto veoma uznemirujuće. Zaustavio se kod motela Rančland, uzeo ključ jedne od kućica u kancelariji i pronašao dodatni dobitak – grejač na baterije, koji je postavio kraj uznožja kreveta. U suton mu je prvi put posle nedelju dana bilo zaista toplo i prijatno. Grejač je odavao jak, meki sjaj. On je ležao u gaćama, poduprt jastucima, i čitao o slučaju kada je neka neobrazovana crnkinja iz Brikstona u Misisipiju bila osuđena na deset godina zatvora zbog obične krađe u prodavnici. Pomoćnik javnog tužioca koji je vodio taj slučaj i tri porotnika bili su crnci, i činilo se da Lapam hoće da kaže kako...

Kuc, kuc, kuc: na prozoru.

Sudiji je staro srce poskočilo u grudima. Lapam je odleteo u stranu. Šćepao je „garanda“ koji je stajao naslonjen na stolicu i okrenuo se prema prozoru, spreman na sve. Njegova lažna priča proletela mu je kroz glavu kao slamke na vetru. Kucnuo je čas, oni će hteti da znaju ko je on, odakle je došao...

Bila je to vrana.

Sudija se opustio, postepeno, i uspeo da se slabašno, drhtavo osmehne.

Obična vrana.

Sedela je na spoljnom prozorskom pragu na kiši, sjajno perje joj je bilo komično splejano, sitnim očima je gledala kroz mokro okno u vrlo starog pravnika i najstarijeg špijuna amatera na svetu, koji je ležao na motelskom krevetu u zapadnom Ajdahu, samo u boksericama na kojima je ljubičastozlatnim slovima pisalo LOS ANĐELES LEJKERSI, sa teškom pravničkom knjigom na velikom trbuhu. Vrana kao da se iscerila tom prizoru. Sudija se opustio i uzvratio joj kezom. Tako je, štos je na moj račun. Ali posle dve nedelje samotnog probijanja kroz tu praznu zemlju, smatrao je da ima prava da bude malo nervozan.

Kuc, kuc, kuc.

Vrana je kuckala kljunom po staklenom oknu. Kuckala je kao malopre.

Sudijin osmeh se malčice pokolebao. Bilo je nečeg u načinu na koji ga je ta vrana gledala što mu se nije mnogo dopadalo. Činilo se i dalje da se ceri, ali mogao se zakleti da je to bio kez prezira, kao da mu se ruga.

Kuc, kuc, kuc.

Kao gavran koji je doleteo da se nasadi na Paladinu bistu. Kada ću saznati ono što treba da znaju ljudi u Slobodnoj zoni, koja sada izgleda tako daleko? *Nikad više.* Hoću li uopšte nazreti pukotine u mračnjakovom oklopu? *Nikad više.*

Hoću li se bezbedno vratiti?

Nikad više.

Kuc, kuc, kuc.

Vrana, zagledana u njega, kao da se iscerila.

I tada je shvatio sa snenom sigurnošću od kakve se skupljaju testisi da to *jeste* mračnjak, njegova duša, njegov *ka* nekako prebačen u tu pokislu, iscerenu vranu koja ga gleda, koja ga nadzire.

Zurio je u nju, opčinjen.

Vranine oči kao da su se uvećale. Bile su oivičene crvenilom, primetio je, tamnom, bogatom rubinskom bojom. Kiša je kapala

i curila, kapala i curila, kapala i curila. Vrana se nagnu napred i, s očiglednom namerom, kucnu po staklu.

Sudija pomisli: *Misli da će me hipnotisati. A možda joj i uspeva, malčice. Ali možda sam ja prestar za takve stvari. I šta ako... glupost je to, naravno, ali šta ako je to on? I šta ako budem mogao brzim pokretom da podignem pušku? Godinama već nisam gađao glinene golubove, ali bio sam klupski šampion '76. i ponovo '79, a još sam bio prilično dobar '86. Nisam bio sjajan, te godine nisam osvojio nagradu pa sam digao ruke, ponos mi je tada bio u boljem stanju nego očinji vid, ali još sam bio dovoljno dobar da se plasiram na peto mesto među dvadeset dvoje. A taj prozor je mnogo bliže od glinenih golubova. Ako je to on, da li bih ga mogao ubiti? Da li bih mu mogao zarobiti ka – ako nešto takvo uopšte postoji – u mrtvom telu te vrane? Zar bi bilo toliko nedolično da jedan matori keša svrši celu stvar nimalo dramatičnim ubistvom jedne vrane u zapadnom Ajdahu?*

Vrana mu se cerila. Sada je bio sasvim siguran da mu se ceri.

Iznenada, Sudija se diže u sedeći položaj i prinese „garand“ ramenu brzim, sigurnim pokretom – izveo je to bolje nego što je uopšte mogao da sanja. Vrana se uplaši. Pokisla krila joj zalepršaše, razbacavši oko nje mlazeve vode. Oči kao da joj se raširiše od straha. Sudija začu da se oglasila prigušenim *kra!* i oseti u trenu trijumfalno i nepobitno: *To jeste bio mračnjak, koji je pogrešno prosudio o Sudiji, i to će sada platiti životom...*

„*EVO TI GA, NA!*“ grmnu Sudija i pritisnu obarač.

Ali otonac nije mogao da se pomeri, zato što on pušku nije otkočio. Trenutak kasnije, na prozoru više nije bilo ničeg osim kiše.

Sudija spusti „garanda“ u krilo, tupo i glupavo. Reče sebi kako je to na kraju krajeva ipak bila samo obična vrana, kratkotrajna zabava koja mu je začinila dosadno večer. A i da je razneo prozor i pustio tako kišu unutra, morao bi da se gnjavi promenom sobe. Zapravo, imao je sreće.